

Фізичне виховання в спеціальних медичних групах аграрного університету

І. Ю. Самохвалова, старший викладач, Сумський національний аграрний університет.

В. В. Мелюшкіна, старший викладач, Сумський національний аграрний університет.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Студенти, як майбутні фахівці з вищою освітою, які значною мірою визначатимуть майбутнє нашої держави повинні мати не тільки високий рівень професійної підготовленості, а й бути здоровими, працездатними, фізично витривалими [4].

За даними медичних обстежень та спеціальних опитувань: на 100 студентів припадає до 95 і більше захворювань різної етіології; до 50% студентів перебуває на диспансерному обліку; кожний 5 – й студент віднесений до підготовчої, спеціальної медичної групи, або звільнений за станом здоров'я від практичних занять з фізичного виховання; рівень здоров'я 50% студентської молоді України не відповідає навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, що гарантує стабільне здоров'я [8].

Така тенденція не може не турбувати та вимагає особливої уваги, щодо організації фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Низка науковців вивчає проблему пошуку раціональних форм і методів організації занять з фізичного виховання студентів, які відносяться до спеціальної медичної групи. Важливим є питання комплектування спеціальних медичних груп, тому що студенти з різними захворюваннями і різним рівнем фізичної і функціональної підготовленості одночасно потребують індивідуального підбору і дозування фізичних вправ. А. І. Захаревська пропонує комплектувати групи із урахуванням стану здоров'я, характеру захворювання, ступеня

компенсації та тренуваності без врахування статі, а інші дослідники вважають за необхідне враховувати стать, характер захворюваності, функціональні можливості та стан фізичного розвитку [4,9].

Науковці мають різні думки, щодо засобів і змісту занять фізичним вихованням в спеціальних медичних групах. О. Дубогай, В. Завадський, Ю. Короп вважають, що доцільно використовувати засоби і методи, визначені програмою з фізичного виховання для студентів вищої школи [2].

Р. Антощук, В. Ільницький пропонують застосовувати на заняттях вправи загальної фізичної підготовки, але з невеликим навантаженням [1].

Використовувати засоби лікувальної фізичної культури на заняттях в спеціальній медичній групі пропонує В. Єпіфанов [3].

Контингент студентів спеціальних медичних груп неоднорідний тому єдину схему організації та проведення занять з фізичного виховання студентів з порушенням в стані здоров'я запропонувати важко. Хоча велика кількість фізкультурно – оздоровчих заходів дозволяє підвищити їх оздоровчу ефективність [9,5].

Мета дослідження. Проаналізувати ефективність занять з фізичного виховання за показниками соматичного здоров'я студентів.

Завдання дослідження.

1. Встановити кількісну динаміку студентів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи.
2. Провести моніторинг нозології захворювань студентів спеціальної медичної групи за останні три роки.
3. Аналіз динаміки зміни показників соматичного здоров'я студентів аграрного університету, які віднесені до спеціальної медичної групи.

Виклад основного матеріалу дослідження. На першому етапі дослідження ми визначили динаміку зміни показників кількості студентів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи за останні три роки (Табл.1). Навчання студентів тісно пов'язане з їх здоров'ям: чим міцніше здоров'я, тим продуктивніше є навчання. У 2016 – 2017 році із

загального числа студентів – 863 осіб, які пройшли медичний огляд у Сумському національному аграрному університеті (СНАУ) до спеціальної медичної групи було зараховано 94 студентів, що становить 10,89%.

Аналіз отриманих даних дозволяє стверджувати, що відсоток таких студентів з кожним роком збільшується, хоча загальний набір студентів зменшується. Для порівняння у 2013 – 2014 році таких студентів було 5,25% з 876 осіб, які пройшли медичний огляд, а у 2014 – 2015 навчальному році кількість студентів даної категорії зростає до 8,29% з 869 студента.

Таблиця 1

Динаміка зміни показників кількості студентів СНАУ, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи

Навчальні роки	Загальна кількість осіб, які пройшли медичний огляд	Віднесені до спеціальної медичної групи		Звільнені від занять з фізичного виховання	
		Кількість чоловік	% від загальної кількості	Кількість чоловік	% від загальної кількості
2014 - 2015	876	46	5,25	19	2,17
2015 - 2016	869	72	8,29	22	2,53
2016 - 2017	863	94	10,89	27	3,13

На другому етапі дослідження ми визначили основні захворювання студентів аграрного університету (Табл.2). Отримані дані свідчать, що 66,12% студентів спеціальної медичної групи мають відхилення в роботі серцево – судинної системи, минулого року такий показник становив 55,32%. Зменшилась кількість студентів, які мають вади зору. В цьому навчальному році 9,57%, минулого року таких студентів було 10,64%, в позаминулому - 21,53%. Така ж тенденція спостерігається серед кількості студентів, що мають порушення у роботі ендокринної системи з 15,37% у 2014 – 2015 році, до 9,84% у 2016 – 2017 році. Майже не змінився відсоток студентів, які мають проблеми з опорно – руховим апаратом 7,44% у 2016 - 2017 навчальному році, 7,45% у 2015 – 2016 навчальному році.

Таблиця 2

Характеристика нозологій захворювань студентів медичних груп Сумського національного аграрного університету

№	Види захворювань	2014 - 2015		2015 - 2016		2016 - 2017	
		Всього осіб	%	Всього осіб	%	Всього осіб	%
1.	Серцево – судинна система	37	57,92	52	55,32	80	66,12
2.	Опорно – руховий апарат	5	7,69	7	7,45	9	7,44
3.	Органи зору	14	21,54	10	10,64	9	9,57
4.	Ендокринна система	10	15,37	12	12,77	12	9,84

На третьому етапі ми визначили ефективність занять з фізичного виховання в спеціальних медичних групах. Для цього використали методіку професора Апанасенка Г. Я. Дана методика дає можливість визначити рівень здоров'я досліджуваних. В основу методики покладені показники серцево – судинної, дихальної систем та дані антропометрії.

У дослідженні брали участь студенти 1 курсу, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи. Всього було залучено 90 чоловік. Перевірялись показники соматичного здоров'я на початку та в кінці навчального року (Табл.3).

Таблиця 3.

Порівняння показників соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи аграрного університету, %.

Рівень соматичного здоров'я	Початок навчального року		Кінець навчального року	
	дівчата	хлопці	дівчата	хлопці
Низький	77,9	78,3	71,4	75,1
Нижче середнього	14,3	13,4	17,7	15,5
Середній	7,8	8,3	10,9	9,4
Вище середнього	-	-	-	-
Високий	-	-	-	-

Аналізуючи дані таблиці 3 можна відмітити, що на початок навчального року у 77,9% дівчат та 78,3% хлопців спостерігається низький рівень соматичного здоров'я. Рівень нижче середнього мають відповідно 14,3% та 13,4%, та середній рівень – 7,8% та 8,3% студентів. На кінець навчального

року ситуація майже не змінюється. Студентів, які мають низький рівень соматичного здоров'я зменшилось на 6,5% серед дівчат і на 3,2% серед хлопців. Збільшилась кількість студентів з рівнем соматичного здоров'я нижче за середній та середній на 3,4% та 3,1% у дівчат, і 2,1% та 1,1% - у хлопців.

Незважаючи на позитивну динаміку зміни рівня соматичного здоров'я студентів його показники по закінченню експерименту відповідають оцінці задовільно, що свідчить про недостатній розвиток та низьку якість фізичного виховання у спеціальних медичних групах

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Встановлено, що середній показник кількості студентів Сумського національного аграрного університету, що віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи та звільнених від практичних занять з фізичного виховання протягом трьох років становить 10,7%. Такий показник можна вважати середнім, у порівнянні з даними інформаційних джерел, у яких даний показник коливається від 10% до 35%.

2. За нозологією захворювань серед студентів університету протягом трьох років лідируючу позицію займають захворювання серцево – судинної системи.

3. На основі аналізу динаміки зміни показників соматичного здоров'я студентів спеціальної медичної групи доведено низьку ефективність занять з фізичного виховання зі студентами, які мають відхилення у стані здоров'я.

Перспективи подальших досліджень полягають в пошуках шляхів оптимізації фізичного виховання в спеціальних медичних групах.

Література:

1. Антошук Р. Функциональное состояние сердечно – сосудистой системы у студентов специальной медицинской группы при занятиях

фізическими упражненнями / Р. Антощук, В. Ильницький // Олімпійський спорт і спорт для всіх: IV Між нар.наук.конгрес. – К.,2000. – С. 332 – 334.

2. Дубогай О. Д. Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи: навчальний посібник / О. Д. Дубогай, В. І. Завадський, Ю. О. Короп. – Луцьк: Надстиря, 1995. – 220 с.

3. Епифанов В. А. Лечебная физическая культура: справочник / В. А. Епифанов. – М.: Медицина, 2001. – 453с.

4. Захаріна Є. А. Організація занять з фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп / Є. А. Захаріна //Вісник чернігівського педагогічного університету ім.Т. Г. Шевченка. – 2015. - №129 Т. 1. – С.103 – 106.

5. Іваночко О. Організація та методика навчальних занять спеціального медичного відділення у ВНЗ /О. Іваночко // Молода спортивна наука України : Зб.наук.статей в галузі фізичної культури та спорту. – 2007. - Т1. С. 100 – 104.

6. Іванова Г.Є. Роль фізичної культури в формуванні здорового способу життя студентів технічного вузу/ Г. Є. Іванова// Педагогіка, психологія та медико- біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. - №10. – С. 29 – 34.

7. Кузнєцова О. Т. Оздоровче тренування студентів:навч.посіб./О. Т. Кузнєцова. – К.:Вид –во Європейського університету, 2010. – С. 37 – 42.

8. Присяжнюк С. І. Вплив здоров'язбережувальних технологій на здоров'я студентів спеціальної медичної групи / С. І. Присяжнюк //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. - Вип.3 (46). – С. 86 – 92.

9. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: навч.посіб./ С. І. Присяжнюк. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 504с.

10. Цись Н. Шляхи оптимізації фізичного виховання в спеціальних медичних групах/ Н. Цись //Фізична культура, спорт та здоров'я нації:збірник наукових праць. – Вінниця:ТОВ «Планер», 2016. – С.214 – 218.

References

1. Antoshchuk R. The functional state of cardio - vascular system of students of special medical group with physical exercise / Antoshchuk R., B. Ilnitsky // Olimpiysky sport sport for vsih: IV Mizh nar.nauk.kongres. - K., 2000. – P. 332 – 334.
2. Dubogay O. Methods of physical education students classified as health to special medical groups: the textbook / O. Dubogay, V. Zavadsky, Yю Carop. - Luck: Nadstyrya, 1995. - 220 p.
3. Epifanov V. Medical physical culture: a handbook / V. Epifanov. - Moscow: Medicine, 2001. – 453p.
4. Zakharina E. Organization of physical training of students of special medical groups / E. Zakharina // Bulletin of the Chernihiv Pedagogical University im.T. Shevchenko. - 2015. - №129 T. 1. - P.103 - 106.
5. Ivanochko A. Organization and methods of classes of special medical department at the university / O. Ivanochko // Young sports science Ukraine: Zb.nauk.statey in the field of physical culture and sports. - 2007. - T1. - P. 100 - 104.
6. Ivanova G. The role of physical culture in shaping a healthy lifestyle of students of a technical college / G. Ivanova // Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport. - 2003. - №10. - P. 29 - 34.
7. Kuznetsova O. The health training students: navch.posib. / O. Kuznetsova. - K: Type -vo European University, 2010. - P. 37 - 42.
8. Prysyzhnyk S. The influence of health technologies on of students health of the special medical group / S. Prysyzhnyuk // Scientific Journal NPY Dragomanov, 2014 - Vyp.3 (46). - P. 86 - 92.
9. Prysyzhnyuk S. Physical education: navch.posib. / S. Prysyzhnyuk. - K .: Center of educational literature, 2008. – 504p.
10. Tsys N. Ways of optimization of physical education in special medical groups / N. Tsys // Physical culture, sport and health of the nation: technologies. - Vinnitsa: LLC "Glider", 2016. - P.214 – 218.

Відомості про авторів:

а) прізвище, ім'я, по батькові: Самохвалова Ірина Юріївна

б) посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

**г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання**

а) прізвище, ім'я, по батькові: Мелюшкина Вікторія Володимирівна

б) посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

**г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва 160,
кафедра фізичного виховання**